

Oplegnotitie compensatieplan Bergsche Heide in Bergen op Zoom

Auteur: Luca Prins

Projectnummer: 51002190

Onderwerp: Oplegnotitie compensatieplan bergsche Heide

Een toetsing aan de provinciale regelgeving van Noord-Brabant in het kader van natuur

1 Aanleiding

Port of Bergen op Zoom B.V. is van plan om het Poortgebied Bergsche Heide te herontwikkelen en een kwaliteitsimpuls aan het gebied te geven. Met de plannen gaat de locatie functioneren als 'recreatieve poort' van de Brabantse Wal. Daarvoor worden binnen het terrein van het recreatiepark twee concrete ontwikkelingen uitgevoerd: de realisatie van het 'Poortgebied' en de realisatie van de nieuwe ontsluitingsroute door het Landschapspark inclusief parkeervoorziening. Tevens wordt met de plannen op twee locaties geïnvesteerd in natuur- en landschapsontwikkeling in het beekdal van de Kraggeloop, ten noorden en ten oosten van het landschapspark; op beide locaties worden gronden met agrarisch gebruik omgevormd tot natuur.

De ontwikkelingen zullen deels plaatsvinden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. De provincie Noord-Brabant heeft haar beschermde gronden vastgelegd binnen het Natuurnetwerk Brabant (NNB). De wettelijke status van het NNB is vastgelegd in artikel 3 van de Interim omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant¹. Voor het NNB geldt de verplichting tot instandhouding van de ecologische kenmerken en waarden van het gebied. Plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan indien zij de ecologische kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Uitgangspunt is het handhaven van rust en het tegengaan van verstoring en versnippering door het weren van grootschalige nieuwe ontwikkelingen in het NNB, tenzij er een zwaarwegend maatschappelijk belang om de ontwikkeling op die locatie te realiseren. Met de voorgenomen ontwikkelingen zal het NNB deels komen te vervallen of negatief worden beïnvloed. Volgens de Interim omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant is compensatie dan vereist.

In 2018 is door AGEL Adviseurs een compensatieplan² opgesteld - zie bijlage I - met betrekking tot het beïnvloede NNB van het oude, vernietigde bestemmingsplan voor het Poortgebied Bergsche Heide. De hierin uitgewerkte compensatie heeft plaatsgevonden door de realisatie van een nieuw natuurgebied op gronden rondom de Kraggeloop (figuur 1), welke onderdeel uitmaakt van het Landschapspark Bergsche Heide. Dit compensatieplan is door de provincie reeds goedgekeurd en geheel uitgevoerd. De huidige agrarische bestemming is voorheen nog niet planologisch aangepast en zal daarom met

¹ Omgevingsverordening Provincie Noord-Brabant. Gedeputeerde Staten. 15 november 2021.

² Moret, G. (2018) Compensatieplan natuur Netwerk Brabant Poortgebied Bersche Heide en ontsluitingsweg te bergen op Zoom. 20140391-05. Agel Adviseurs 2018.

het nieuwe bestemmingsplan planologisch worden omgezet in een natuurbestemming.

22-03-2022

Met dit nieuwe compensatieplan wordt getoetst of het planvoornemen dat met het nieuwe bestemmingsplan wordt gerealiseerd voldoet aan de Interim omgevingsverordening. Daarbij wordt de benodigde compensatie voor het nieuwe plan berekend en toegelicht. Het compensatieplan van AGEL is als bijlage toegevoegd vanwege de juridisch/planologische borging van de oude compensatiegebieden.

2 Het Poortgebied als onderdeel van het Landschapspark de Bergse Heide

2.1 Locatie Poortgebied

Tegen de noordoost kant van de stad Bergen op Zoom en in het verlengde van de Randweg-Noord, ter hoogte van knooppunt 27 Bergen op Zoom Noord, wordt het 'Poortgebied' ontwikkeld. Het poortgebied krijgt een directe ontsluiting op de A4. Naast deze volwaardige ontsluiting en toegangsweg komt aan de noordzijde daarvan een hotel met conferentieruimte en twee horecavestigingen. Ten zuiden van de ontsluitingsweg is er planologische ruimte gecreëerd om een 'Energy hub' (uitgebreid tankstation) voor de transportsector en personenvervoer te realiseren.

Om de Moerstraatsebaan vanaf de Randweg-Noord te ontlasten wordt vanaf de ontsluiting van het Poortgebied een nieuwe weg richting het noorden en achterlangs restaurant Moerstede gerealiseerd. Deze weg zorgt voor een betere ontsluiting van het achterland.

Verder richting het oosten ontsluit de nieuwe toegangsweg de voormalige camping Vredenburg en de private bestaande vakantieverblijven. Ook maakt de nieuwe weg de aansluiting met een centrale parkeervoorziening van 170 plekken, gelegen tussen de twee bestaande horecabedrijven. Het betreft hier een bosparkeerplaats; de voorzieningen zullen gerealiseerd worden tussen de reeds aanwezige bomen.

Het voormalige campingterrein wordt getransformeerd tot een verblijfsrecreatieve voorziening van deze tijd met 150 recreatiewoningen en 65 chalets/stacaravans. Zes recreatieve boomhutten en een natuurspeelbos gaan deel uitmaken van de bedrijfsvoering van de twee bestaande horecabedrijven.

Om de verschillende ontwikkelingen in het Poortgebied mogelijk te maken dient een nieuw bestemmingsplan te worden opgesteld. De nieuwe plangrenzen worden weergegeven in figuur 1. In dit figuur zijn ook de oude en nieuw compensatiegebieden ingetekend, die met het bestemmingsplan een 'Natuur' bestemming krijgen. De met rood ingekleurde gebieden betreffen de nieuwe compensatiegebieden ten behoeve van dit plan. De toekomstige inrichting van het Poortgebied is weergegeven in figuur 2.



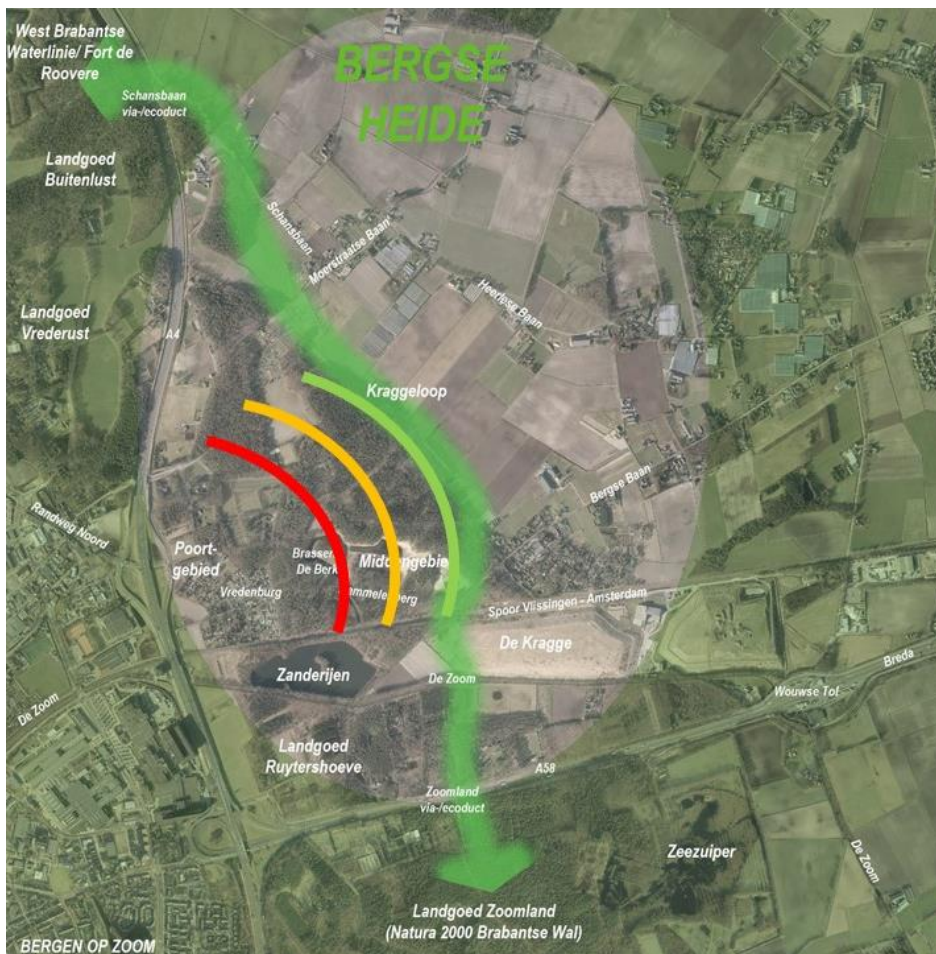
Figuur 1. Nieuwe contourenkaart plangebied bestemmingsplan (stippellijn) met oude en nieuwe (rood) compensatiegebieden in de Kraggeloop.



Figuur 2. Nieuw contourenkaart inclusief overzichtstekening ontwerp (23-11-2021)

2.1.1 Onderbouwing locatie Poortgebied

De ambities van de gemeente voor de ontwikkeling van het Landschapspark de Bergsche Heide zijn er op gericht om een betere recreatieve zonering mogelijk te maken. Dat wil zeggen; hoe dichterbij het Poortgebied en de (gebouwde) voorzieningen in de zuidwesthoek van het gebied hoe drukker het is (Figuur 3). De andere kant op is het precies het tegenovergestelde, namelijk hoe verder richting het noordoosten, hoe meer ruimte er ontstaat voor rust, stilte en natuur. Hier is dan ook het nieuwe natuurgebied het Kraggeloo gebied gerealiseerd en fungeert als ecologische verbindingzone.

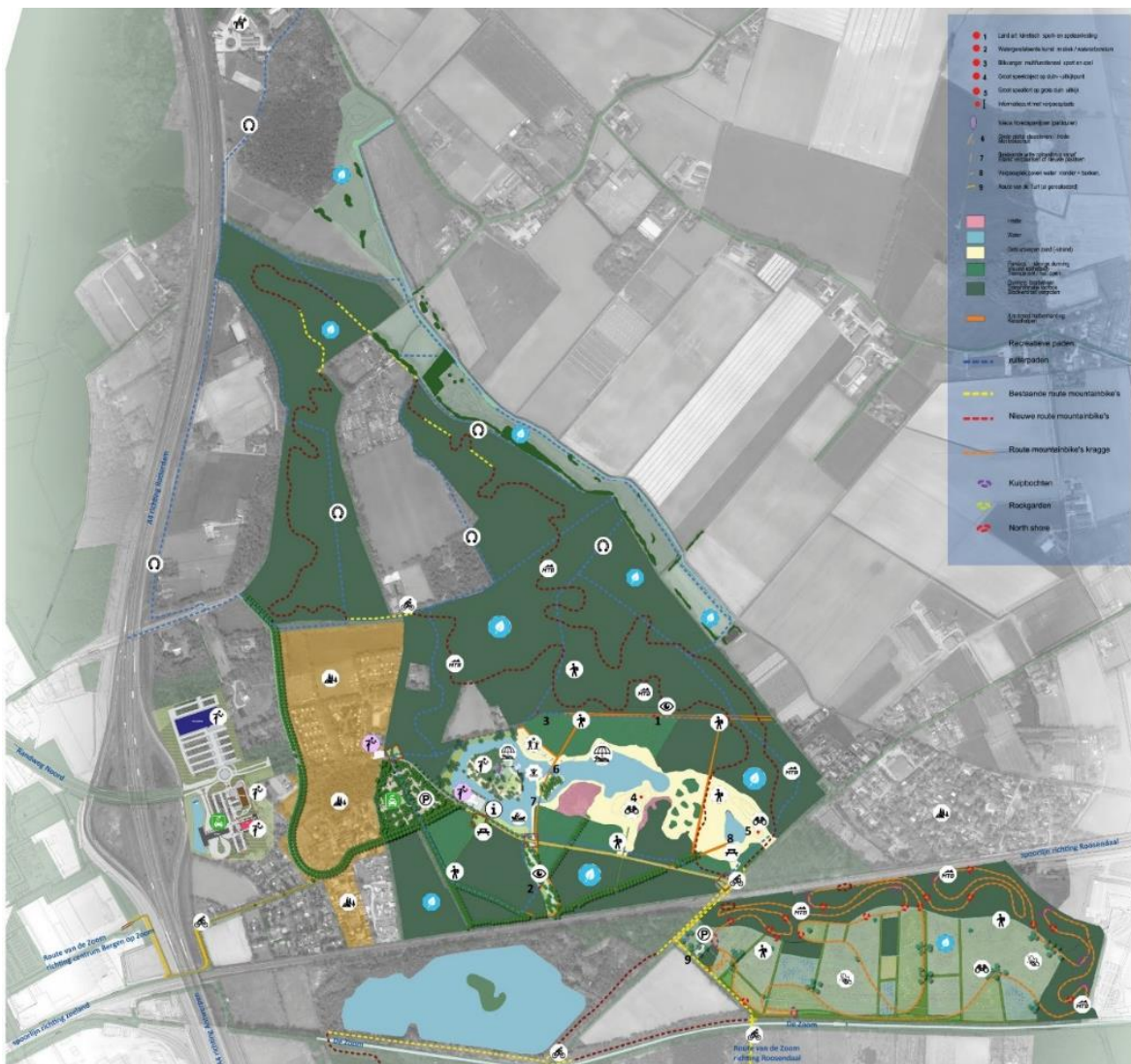


Figuur 3. Recreatieve zonering en ecologische verbinding Kraggeloo (Gemeente Bergen op Zoom)

Op basis van dit uitgangspunt is met natuurorganisaties en belanghebbenden (klankbordgroep leden) uit het gebied veel overleg geweest en zijn diverse locaties besproken waar een centrale parkeervoorziening zou kunnen landen. Met name de natuurorganisaties vonden het onacceptabel dat verkeersstromen nog voorbij de Bemmelenberg verder het gebied binnen zouden dringen.

Een parkeerlocatie welke dicht bij de kern van het Poortgebied zou liggen, gaat ten koste van belangrijke economische waarden in het gebied of zorgt voor grotere ruimtelijke versnippering. Een parkeerlocatie meer naar het oosten gelegen gaat ten koste van natuurwaarden, de beoogde recreatieve zonering en de recreatieve beleving van het Landschapspark.

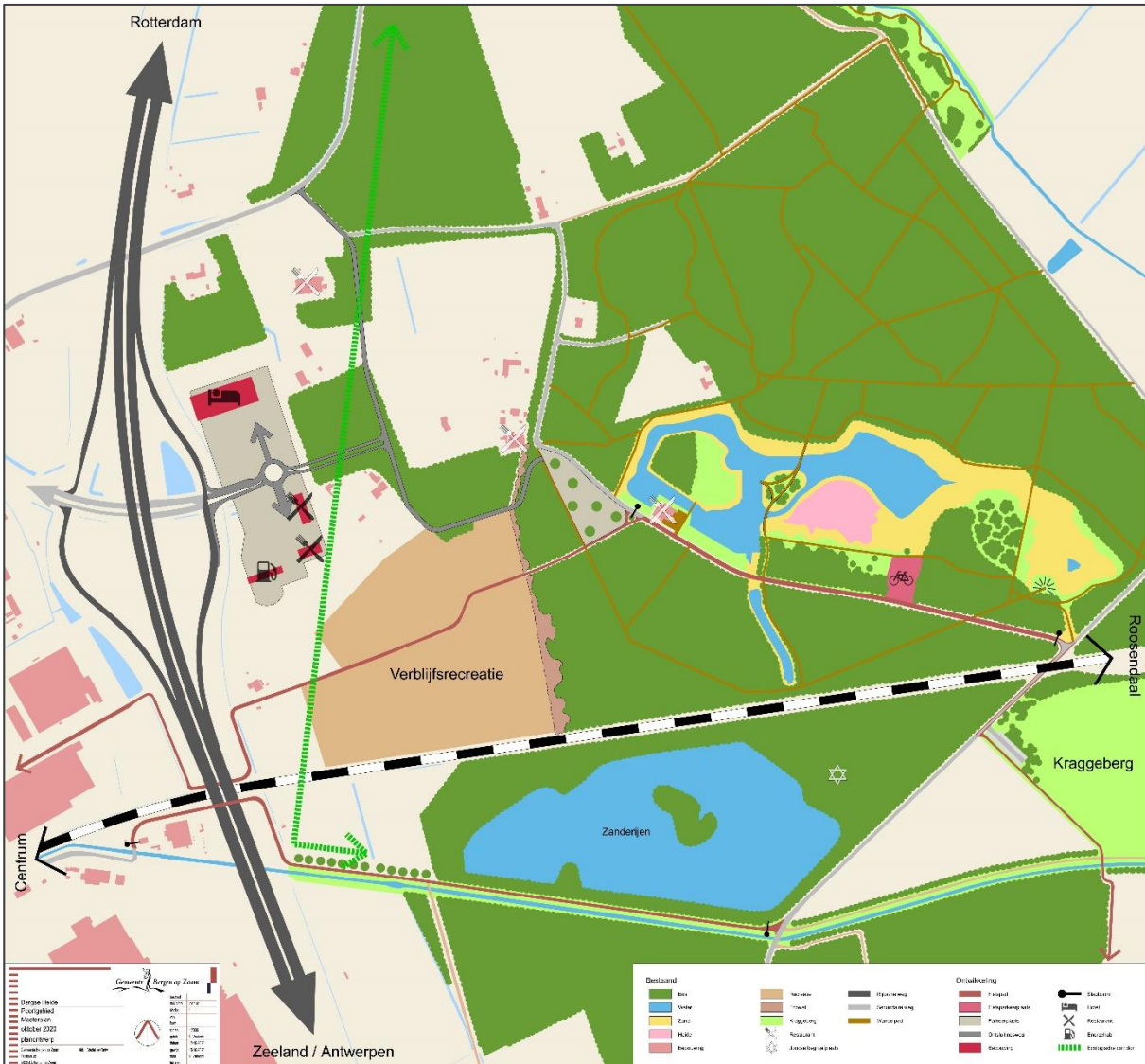
De locatie welke vervolgens uit de analyse kwam is het driehoekig bosperceel wat ingeklemd ligt tussen de recreatieve fietsroute 'Route van de Turf' aan de zuidzijde, de Bemmelenberg aan de oostzijde, het speelbos aan de noordzijde en de recreatieve verblijfsaccommodatie aan de westzijde. De beoogde parkeervoorziening komt dan tussen de twee bestaande horecavoorzieningen te liggen.



Figuur 4. Ambitiekaart Bergsche Heide (gemeente Bergen op Zoom, 2017).

Aanvullend op de voorwaarden waar de parkeervoorziening moet worden gerealiseerd, is met natuurorganisaties en een aantal belanghebbenden een convenant ondertekend met daarin 10 punten welke als uitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling tussen partijen in 2020 zijn vastgelegd. Deze uitgangspunten hebben tot doel de ambitie te halen om het middengebiet van het Landschapspark zo autovrij mogelijk te maken en daarmee de natuurwaarden meer ontwikkelruimte te bieden. Daarnaast moeten de uitgangspunten de stikstofdepositie - wat de voorgestane ontwikkeling met zich meebrengt - compenseren. Als gevolg hiervan wordt onder andere het nieuwe natuurgebied de Kraggeloop nog robuuster door extra aankoop van zo'n 4,5 ha agrarische grond wat omgevormd wordt naar natuur.

De uitgangspunten uit het convenant zijn grafisch verwerkt in het geüpdatete Masterplan ten behoeve van de partiële herziening van de Structuurvisie (Figuur 5).



Figuur 5. Masterplan Bergsche Heide t.b.v. partiële herziening structuurvisie (gemeente Bergen op Zoom, 2020)

Belangrijke onderdelen uit het Masterplan zijn:

- Naast een oostelijke ecologische corridor (het Kraggelooptgebied) is ook een westelijke corridor in het plan opgenomen.
- De Bemmelenberg wordt voor doorgaand autoverkeer vanaf het zuiden tot aan de nieuwe parkeervoorziening afgesloten. De bestaande langspaarkeerplaatsen aan deze weg worden teruggegeven aan het aangrenzende bos.
- De locatie van de nieuwe parkeervoorziening.

3 Beleidskaders

3.1 Algemeen

Via de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerde versie 16-11-2021) is de bescherming van het Natuur Netwerk Brabant (NNB) geregeld. In aanvulling op de Wet natuurbescherming (Wnb) bepaalt een bestemmingsplan dat een ontwikkeling toelaat in Stedelijk Gebied of in Landelijk Gebied, die een aantasting geeft van de ecologische waarden en kenmerken in het NNB, dat de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd.

Ook wanneer een activiteit of ontwikkeling plaatsvindt buiten het NNB kan dit aantasting geven van de ecologische waarden binnen het NNB. Dit is in ieder geval aan de orde als een ontwikkeling een negatief effect heeft op de waarden van het NNB vanwege geluid, licht of betreding. Deze externe werking dient ook gecompenseerd te worden.

Met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het Landschapspark Bergsche Heide zal een saldobenadering worden toegepast. Hiermee wordt geborgd dat een combinatie van activiteiten onderlinge samenhang vertoont. Om te compenseren voor het direct beïnvloede areaal aan NNB en het areaal dat beïnvloed wordt door externe werking is gekozen voor een fysieke compensatie.

Een uitgebreide beschrijving van de beleidskaders omtrent het NNB is te vinden in bijlage II.

4 Compensatie

4.1 Fysieke compensatie

In artikel 3.22 onder lid 2 van de Interim Omgevingsverordening (2021) is aangegeven welke eisen worden gesteld aan bestemmingsplannen die gebruik maken van de mogelijkheden om de begrenzing van het natuur Netwerk Brabant te wijzingen. De verplichte compensatie vindt naar keuze plaats door ofwel fysieke compensatie of financiële compensatie. Het desbetreffende plan heeft betrekking op de fysieke compensatie. De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde of verstoorde areaal en de ontwikkeltijd van de aangetaste natuur, conform de volgende indeling:

- a. natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag;
- b. tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak;
- c. tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak;
- d. bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer is maatwerk;
- e. bij verstoring van natuur: maatwerk.

4.2 Verlies aan ecologische waarden en kenmerken

4.2.1 Directe werking

Er zijn ontwikkelingen die zullen plaatsvinden binnen het NNB. Zo vinden de ontwikkeling van de ontsluitingsweg, het bosparkeren en de boomhutten plaats binnen het NNB. Binnen het plangebied is 4,5 hectare (45.388 m²) NNB

aanwezig waarvan 11.258,61 m² fysiek aangetast zal worden door het ontwerp (figuur 6). Deze fysieke aantasting dient te worden gecompenseerd conform de richtlijnen binnen de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant. Tevens dient er naast fysieke aantasting rekening gehouden te worden met aantasting door externe werking.

Het NNB waarbinnen de boomhutten worden gerealiseerd, is ten onrechte aangewezen als NNB. Het NNB wordt daarom herbegrenst. Dit betekent dat het realiseren van de boomhutten eigenlijk niet tot compensatie hoeft te leiden. Omdat de herbegrenzing van NNB nog niet heeft plaatsgevonden is het wel meegenomen in de compensatieberekening en de compensatieopgave.



Figuur 6. Aanwezig NNB in plangebied (groen) en aangetast NNB in plangebied (rood).

4.2.2 Externe werking

Ook wanneer een activiteit of ontwikkeling plaatsvindt buiten het Natuur Netwerk Brabant (NNB) kan dit aantasting geven van de ecologische waarden en kenmerken binnen het NNB. Dit is in ieder geval aan de orde als een ontwikkeling een negatief effect heeft op de ecologische waarden en kenmerken van het NNB vanwege geluid, licht of betreding.

Speelbos en camping

Het natuurspeelbos gaat deel uitmaken van de bedrijfsvoering van het nabijgelegen horecabedrijven. In het vigerende bestemmingsplan staat deze als volgt beschreven: een natuurlijke speeltuin, zonder bijvoorbeeld schommels en klimrekken, geschikt voor bouwen met natuurlijke materialen en daarmee vergelijkbare natuurlijke spelactiviteiten in een bos.

De verouderde camping is gesaneerd en wordt getransformeerd tot een verblijfsrecreatieve voorziening van deze tijd met 150 recreatiewoningen en

65 chalets/stacaravans. Hierbij zijn ook - bij de camping behorende - centrale voorzieningen toegestaan. Gedacht moet worden aan: receptie, kantine, verblijfsruimten, sanitaire voorzieningen als ook restaurant, verhuurorganisatie dagrecreatie en in pandig zwembad.

Het speelbos en de camping betreffen een reeds verworven recht. Extra compensatie met betrekking tot externe werking, is daarom niet vereist.

Poortgebied

De ontwikkeling van het poortgebied (Figuur 6) zal niet plaatsvinden binnen het NNB, maar kan een versturende werking op het nabijgelegen NNB hebben. Het poortgebied met hotel, energyhub en twee horecavestigingen zal een verkeersaantrekkende werking hebben op het gebied. Mogelijke lichthinder kan veroorzaakt worden door de aanwezige straatverlichting en het inschijnen van koplampen of de uitstraling van het licht van de reclamemast. Aan weerszijden van de rijbaan zal echter een dichte struiksingel worden geplaatst zodat lichthinder kan worden voorkomen. Daarnaast zullen de aanwezige led schermen (reclamemast) enkel naar de weg gekeerd zijn en niet naar het achterland, zodat verstoring kan worden geminimaliseerd. Met de voorgenomen planontwikkeling zou mogelijk sprake van een geluidstoename zijn op het NNB. In de huidige situatie is de geluidsbelasting, door aanwezigheid van de nabij gelegen infrastructuur, al hoog. Hoewel het plan tot meer verkeer zal leiden is de toename marginaal ten opzichte van de huidige geluidsbelasting veroorzaakt door het verkeer. Uit de rekenresultaten van het akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï (Agel adviseurs, 2021)³ blijkt dat de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting van 48 dB niet wordt overschreden. Extra compensatie met betrekking tot externe werking, is daarom niet vereist.



Figuur 6. Ontwikkeling poortgebied

³ Agel Adviseurs (2022) G.J. Andries. Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï. Bestemmingsplan Poortgebied Bergsche Heide en ontsluiting 2021 te Bergen op Zoom. 20140391-05.

Bosparkeren en ontsluitingsroute

De ontwikkeling van het bosparkeren en de ontsluitingsroute vindt plaats binnen het NNB. Naast de fysieke aantasting zal het inschijnen van koplampen mogelijk lichthinder op het omliggende NNB hebben. Tevens zal met de voorgenomen planontwikkeling mogelijk sprake zijn van een geluidstoename op het NNB.

De nieuwe ontsluitingsweg zal deels worden aangelegd op de locatie van reeds bestaande wegen. In de vorige paragraaf is geconstateerd dat er slechts sprake is van een marginale geluidstoename door de planontwikkeling en de voorkeursgrenswaarde niet overschrijdt. Extra compensatie door externe werking is daarom niet vereist.

Met het aanleggen van de nieuwe ontsluitingsweg, zal daarnaast de huidige Bemmelenweg voor autoverkeer worden afgesloten. Door het afsluiten van de Bemmelenweg vindt er ter plaatse minder verstoring (geluid en licht) plaats binnen het NNB en zal het NNB robuuster worden.

Het bosparkeren wordt gerealiseerd op een locatie waar momenteel weinig verstoring plaatsvindt. Lichthinder en geluidstoename op het omliggende NNB kunnen daarom niet worden uitgesloten. Compensatie met betrekking tot externe werking is vereist. Vanwege het mogelijke effect van verstoring door geluid en verlichting is rekening gehouden met een strook van 25 meter binnen het NNB waarin mogelijk sprake is van externe werking. Het beïnvloede areaal betreft 5.000 m².

4.2.3 Te compenseren oppervlakte

Het aangetaste areaal aan NNB valt binnen het beheertype Droog bos met productie (N16.03). De ontwikkelingstijd van dit beheertype ligt tussen 25 en 100 jaar (BIJ12, 2018). De compensatie voor het desbetreffende areaal heeft daarom een toeslag van 2/3 in oppervlak.

Tabel 1 **Compensatie NNB**

Aantasting NNB door	Oppervlak aangetast NNB	Ontwikkelingstijd	Compensatie conform Interim omgevingsverordening Noord-Brabant 2021 (artikel 3.22, Lid 2)	Totaal te compenseren NNB
Fysieke aantasting	11.259 m ²	25 – 100 jaar	Toeslag van 2/3 in oppervlak	18.764 m ²
Externe werking	5.000 m ²	25 – 100 jaar	Toeslag van 2/3 in oppervlak	8.333 m ²
Totaal	14.088 m²			27.098 m²

Uit bovenstaande berekening, waarbij een saldobenadering is toegepast, blijkt dat met betrekking tot de huidige plannen 2,7 ha (27.098 m²) zal moeten worden gecompenseerd. Voor de benodigde compensatie zijn twee gebieden aangekocht in de Kraggelooop ter grootte van in totaal 4,5 ha; er vindt dus een overcompensatie plaats. In de volgende paragraaf worden de locaties en invulling ervan nader toegelicht.

4.2.4 Juridische borging, locatie en invulling compensatie

Binnen de regels van het bestemmingsplan is een voorwaardelijke verplichting vastgelegd om de compensatie juridisch vast te leggen. De gronden aangeduid als 'overige zone - natuurgebied' dienen binnen drie jaar na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan te worden met dien verstande dat de natuur ook na aanleg in stand wordt gehouden. Verder geldt voor de overige recreatieve en verkeersbestemming dat deze gronden pas in gebruik mogen worden genomen of bebouwd als binnen drie jaar na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan de gronden met de aanduiding 'overige zone – natuurgebied' worden ingericht conform het compensatieplan.

Voor de natuurcompensatie voor de realisatie van het bestemmingsplan zijn percelen in het Kraggeloopgebied ten noorden (18.774 m²) en zuiden (26.499 m²) van het plangebied aangekocht (figuur 7). Dit heeft geresulteerd in een natuurcompensatieoppervlak van circa 45.000 m². De beoogde natuurcompensatie voldoet daarmee ruimschoots aan de compensatieopgave (27.089 m²) conform de richtlijnen binnen de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.



Figuur 7. Ontwikkeling Natuur Kraggeloop met A het noordelijke perceel en B het zuidelijke perceel.

4.2.5 Mitigerende en compenserende maatregelen

De compensatiegebieden hebben momenteel een agrarische bestemming en krijgen met het nieuwe bestemmingsplan de bestemming natuur. De inrichting van deze arealen is bepaald in overleg met natuurorganisaties en het Brabants Landschap. Compensatiegebied A zal worden ingericht met bos om het verloren bos binnen het NNB te compenseren. Omdat naaldbomen veel water onttrekken, worden op advies van het Waterschap, geen naaldbomen aangeplant. Het bos zal daarom worden ingericht met 100 % loofbomen (eiken). Binnen compensatiegebied B krijgt de aanwezige Kraggeloop een natuurvriendelijke oever, zal er broekbos worden aangelegd langs de watergangen en wordt het overige open landschap ingericht als kruiden- en faunairijk grasland.

4.2.6 Overige ontwikkelingen t.b.v. robuuster NNB

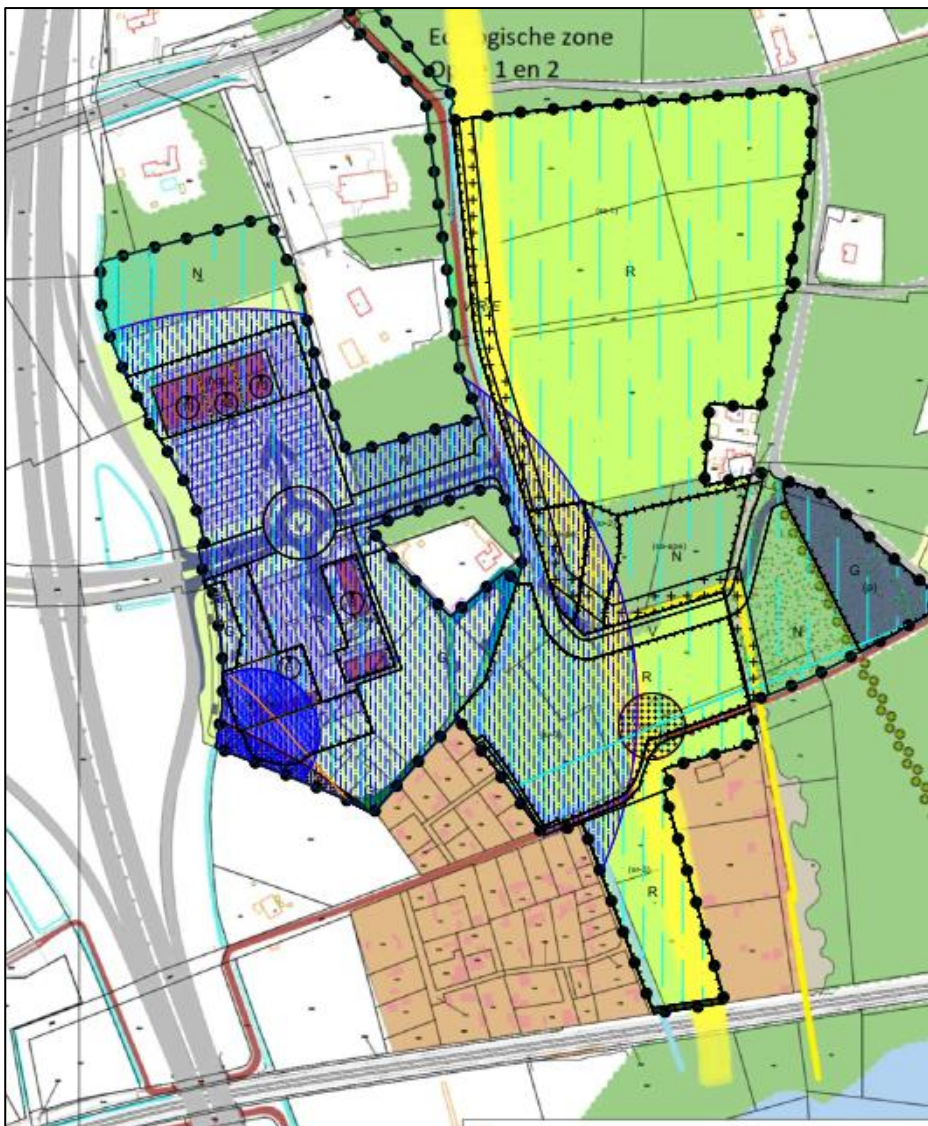
In overleg met Brabants Landschap is besproken om een ecologische verbindingszone in het gebied te creëren om het NNB robuuster te maken. Belangrijkste uitgangspunt is dat de ecologische zone passeerbaar is voor dieren. In deze corridor van 15 meter breed mogen geen barrières, in de vorm van bebouwing of hekwerken, aanwezig zijn (ook niet op de eigendomsgrenzen), waarbij de strook zal ingericht worden met struweel en ruigte.

. Dit wordt vastgelegd in het nieuwe bestemmingsplan.

22-03-2022

Bij de herinrichting van de camping zal een herinrichtingsplan worden opgesteld waarbij rekening gehouden zal worden met de aanwezigheid van de ecologische verbindingszone. De ecologische verbindingszone is planologisch vastgelegd met een dubbelbestemming (waarde – ecologie).

De aanpassingen met betrekking tot de recreatieve zonering (hoofdstuk 2) zullen resulteren in meer rust voor flora en fauna binnen het gebied. Ook deze aanpassingen zullen bijdragen in een hoger functionerende verbindingszone en een robuuster NNB.



Figuur 8. Ecologische verbindingszone (gele lijn).

Bijlage I

Compensatieplan AGEL

22-03-2022

Bijlage II Beleidskaders

22-03-2022

Algemeen

Via artikel 5.30 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (geconsolideerde versie 16-11-2021) is de bescherming van het Natuur Netwerk Brabant (NNB) geregeld. Bij het opstellen van een omgevingsplan zijn gemeenten verplicht aansluiting te zoeken bij de wezenlijke ecologische kenmerken en waarden die in het natuurbeheerplan zijn beschreven. Deze waarden en kenmerken zijn per gebied vastgelegd in een beheertypenkaart en in een ambitiekaart. Beide kaarten vormen de kern van het natuurbeheerplan. De beheertypenkaart brengt in beeld wat de actuele situatie is. De ambitiekaart geeft de gewenste eindsituatie (ambitie) aan. Zolang er geen sprake is van een significante aantasting, is er vanwege het NNB geen grond om de activiteit tegen te houden. Wel wordt de activiteit uiteraard nog getoetst aan ander beleid of regelgeving.

Naast behoud en ontwikkeling van ecologische waarden en kenmerken streeft de provincie binnen het NNB ook behoud na van cultuurhistorische waarden en andere wezenlijke kenmerken zoals rust en stilte. Op provinciaal niveau zijn de cultuurhistorische waarden en kenmerken vastgelegd op de Cultuurhistorische Waardenkaart van Noord-Brabant en waar nodig vertaald in deze verordening.

Zolang de natuurdoelen in een gebied nog niet zijn gerealiseerd, kunnen bestaande functies en gebruiksactiviteiten worden voortgezet (eerbiedigende werking). Bestaand planologisch gebruik wordt gerespecteerd.

Als de realisering van de natuurbestemming is veiliggesteld doordat daarvoor een publiekrechtelijk besluit met financiering is vastgesteld, is de gemeente verplicht om binnen negen maanden een wijziging van het omgevingsplan vast te stellen. Dit is het geval bij (juridische) verplichtingen van GS of van een waterschapsbestuur

Externe werking Natuur Netwerk Brabant

Ook wanneer een activiteit of ontwikkeling plaatsvindt buiten het Natuur Netwerk Brabant (NNB) kan dit aantasting geven van de ecologische waarden binnen het NNB. Dit is in ieder geval aan de orde als een ontwikkeling een negatief effect heeft op de waarden van het NNB vanwege geluid, licht of betreding. Deze opsomming is niet uitputtend bedoeld, ook schaduwwerking, windturbulentie of het oprichten van een afscheiding langs een natuurgebied waardoor migratie niet langer mogelijk is, kan negatieve effecten hebben op de aanwezige waarden van het NNB. Voor zover er externe effecten optreden vanwege de verspreiding van stoffen door de lucht of water vindt een afweging plaats in het kader van andere wet- en regelgeving. Daarom is dit expliciet in de regels uitgesloten. Deze regel geldt in aanvulling op de Wet natuurbescherming, waarin de externe werking van Natura 2000 gebieden is vastgelegd.

Als er aantasting van waarden optreedt, geldt dat de negatieve effecten als gevolg van de verstoring, waar mogelijk, worden beperkt en als dat niet mogelijk is, worden gecompenseerd. Omdat het hier gaat om een ontwikkeling buiten het NNB, is ook de regeling kwaliteitsverbetering landschap (Artikel 3.9) van toepassing. Per geval wordt bekeken of de verplichte compensatie voldoende is om ook aan de verplichte kwaliteitsverbetering te voldoen of dat er aanvullend maatregelen nodig zijn. Voorop staat dat de compensatie van de

aantasting altijd plaatsvindt. Hoe hoog de compensatieverplichting is vanwege versterking is per geval verschillend en betreft maatwerk.

22-03-2022

Afwijkende regels ontwikkelingen in Natuur Netwerk Brabant

Dit artikel bevat bepalingen die onder voorwaarden een mogelijkheid biedt om in het NNB nieuwe ontwikkelingen toe te laten. Het betreft een mogelijkheid voor het oprichten van kleinschalige bebouwing en bouwwerken ten behoeve van de natuurbestemming of het recreatieve medegebruik daarvan. In de praktijk bestaat hieraan behoefte. De verplichting tot vestiging op een bestaand bouwperceel, die in het algemeen geldt, stuit hier op onnodige bezwaren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het oprichten van een brandtoren in een natuurgebied of een picknickbankje in een bosgebied. Voorwaarde voor het toelaten is dat er geen aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB optreedt.

Voor omheinde militaire terreinen die binnen het NNB liggen, geldt vanuit artikel 7.8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving dat er geen beperkingen gesteld mogen worden aan de ontwikkelingsmogelijkheden als eventuele aantasting van waarden wordt voorkomen en zo nodig gecompenseerd.

Vanuit zorgvuldig ruimtegebruik geldt een verbod op nieuwvestiging buiten Stedelijk gebied. In sommige gevallen zijn er ook doorlopende NNB-structuren, zoals bij rivieren en kanalen, die door Stedelijk gebied lopen. Dan is dit verbod vanuit provinciaal belang niet nodig. Het belang van de provincie is alleen ingegeven dat er geen aantasting plaatsvindt van de aanwezige ecologische waarden. Daarom is in het vierde lid duidelijk aangegeven dat het verbod op nieuwvestiging in voornoemde gevallen niet geldt. De beschermingsregels van de ecologische waarden blijven onverkort gelden. Dat betekent dat als een beoogde ontwikkeling een aantasting met zich brengt van de waarden van het natuurnetwerk, er allereerst een afweging moet plaatsvinden of de ontwikkeling gelet op de aantasting van de waarden aanvaardbaar of nodig is. Als uit de afweging volgt dat de ontwikkeling nodig is, geldt in geval van aantasting dat bezien moet worden of de ontwikkeling mogelijk is onder toepassing van de mogelijkheden uit artikel 5.34 - artikel 5.36, waaronder de eisen voor compensatie.

De regeling komt hiermee tegemoet aan de wens vanuit de praktijk om bijvoorbeeld binnen stedelijk gebied een horecaboot in kanalen of plassen te realiseren of om woonboten te plaatsen. Een dergelijke ontwikkeling heeft in veel gevallen geen aantasting van de ecologische waarden in het water tot gevolg. Bij de afweging of de functie aanvaardbaar is, is het wel nodig om ook expliciet te bezien of de plaatsing gevolgen heeft voor het naastliggende gebied. Vaak is langs een rivier of kanaal ook sprake van een ecologische verbindingzone. Een plan dat een ontwikkeling binnen zo'n zone toelaat moet aan de voorwaarden van artikel 5.40 Natuur Netwerk Brabant - ecologische verbindingzone voldoen en aantonen dat de ecologische waarden -in dit geval de verbindingzone- niet worden aangetast. Binnen het werkingsgebied ecologische verbindingzone in Stedelijk gebied geldt geen verbod op nieuwvestiging. Binnen de ecologische verbindingzone zijn ontwikkelingen mogelijk als de verbindingzone niet wordt aangetast.

Toepassing van het Nee, tenzij-principe

Er is een uitzondering mogelijk als er sprake is van een groot openbaar belang en alternatieven aantoonbaar ontbreken. Het ontbreken van alternatieven mag

niet zonder meer worden aangenomen. Het tweede lid stelt eisen aan het onderzoek dat daarvoor uitgevoerd moet worden. Voorts gelden er eisen dat de aantasting van waarden zoveel mogelijk wordt voorkomen en gecompenseerd. Als een gemeente onder toepassing van de NNB, tenzij een ontwikkeling wil toelaten, doet de gemeente een verzoek tot herbegrenzing van het NNB. Deze eis is opgenomen omdat anders blijvende beperkingen blijven gelden voor de ontwikkeling. Dat is niet wenselijk.

Toepassing van de saldobenadering

Bij gebiedsontwikkelingen speelt vaak dat er een combinatie van activiteiten plaatsvindt in een gebied. Bij een afzonderlijke beoordeling van deze activiteiten ontstaat geen meerwaarde voor het NNB of juist een inbreuk hierop. Door de activiteiten in onderlinge samenhang te beoordelen, kan de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNB per saldo verbeteren. Dit is de zogenaamde 'saldobenadering' die een gebiedsgerichte aanpak bevordert. Eén van de voorwaarden om de saldobenadering te kunnen toepassen, is dat de activiteiten onderdeel uitmaken van een gebiedsvisie. Dit kan een provinciale of gemeentelijke gebiedsvisie zijn. Hiermee wordt geborgd dat een combinatie van activiteiten onderlinge samenhang vertoont. Daardoor is ook verzekerd dat toepassing van de saldobenadering de kwaliteit van het NNB daadwerkelijk verbetert. Ook bij de saldobenadering geldt de voorwaarde dat de gemeente verzoekt om herbegrenzing van het NNB.

Kleinschalige herbegrenzing

De laatste mogelijkheid is gericht op kleinschalige herbegrenzingsen. Bij deze ontwikkelingen wordt er een beperkte inbreuk gemaakt op de omvang van het Natuur Netwerk en ook de aantasting van natuurwaarden moet beperkt zijn. Wanneer hieraan wordt voldaan, verschilt per geval en betreft maatwerk. Het gaat vaak om kleinschalige individuele ontwikkelingen en uitbreiding van bestaande functies, die in principe niet voldoen aan het vereiste van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Deze uitzondering is niet bedoeld om het beschermingsregime van het NNB te omzeilen. Vandaar ook dat de voorwaarde is opgenomen dat er enkel sprake kan zijn van een nieuwe begrenzing als het plan ook leidt tot een versterking van het NNB. Dit kan bijvoorbeeld doordat er knelpunten worden opgelost of een kwaliteitsverbetering ontstaat naast de verplichte compensatie. Ook bij een kleinschalige herbegrenzing geldt de voorwaarde dat de gemeente verzoekt om een aanpassing van de grenzen van het NNB. Wat kleinschalig is, kan per geval verschillen en betreft maatwerk.

Compensatie

De verordening biedt een keuzemogelijkheid voor fysieke of financiële compensatie. De voorwaarden die daarvoor gelden zijn in de navolgende artikelen uitgewerkt.

Op deze plaats wordt benadrukt dat hogere wetgeving, zoals de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving, altijd voorgaat op de provinciale verordening. Dat betekent dat er in de gevallen dat nationale wetgeving vereist dat er wordt voorzien in fysieke compensatie, zoals bijvoorbeeld in Natura 2000 gebied, er geen keuzemogelijkheid bestaat. In dergelijke gevallen gelden de voorwaarden zoals opgenomen in artikel 5.38 Fysieke compensatie. Bovendien blijven ongeacht de keuze die wordt gemaakt ook altijd de verplichtingen op

grond van het Besluit activiteiten leefomgeving, bijvoorbeeld het kappen van bomen, gelden (voor zover van toepassing).

In bepaalde situaties is het nodig om met een groter areaal te compenseren dan het areaal dat verloren gaat, om zo dezelfde ecologische kwaliteit te realiseren. Hierbij is van belang hoeveel tijd het betreffende natuurstype nodig heeft om tot optimale kwaliteit te komen en welke functie het natuurstype heeft binnen het lokale ecosysteem. De compensatie van dit kwaliteitsverlies houdt er dan rekening mee dat het enige tijd duurt voordat het compenserende gebied dezelfde kwaliteit heeft als het gebied dat verloren is gegaan. De toeslag wordt uitgedrukt in extra te compenseren oppervlakte natuur.

Fysieke compensatie

Vanuit de provinciale natuurdoelen is het belangrijk dat het netwerk van natuurgebieden zo snel mogelijk en zo robuust mogelijk wordt gerealiseerd. Daarom is het toegestaan om in de nog niet gerealiseerde delen van het NNB en evz te voldoen aan de compensatieverplichting. Dit bevordert dat er geen nieuwe 'losliggende' natuurgebieden ontstaan en dat de compensatie altijd plaatsvindt binnen het beoogde netwerk van natuurgebieden. Het gaat hierbij om de nog niet gerealiseerde delen van het NNB en evz. Daarmee worden die gebieden bedoeld die nog niet zijn ingericht als NNB of evz en waarvoor ook geen subsidie is verstrekt voor inrichting. Deze regeling is mogelijk zolang er in binnen Brabant sprake is van een overbegrenzing van nog niet gerealiseerde delen van het NNB en past binnen het rijksbeleid. Wanneer er geen sprake meer is van een overbegrenzing wordt de verplichte compensatie binnen het NNB heroverwogen. Voor gebiedsontwikkelingen waarbij de saldobenadering wordt toegepast is een uitzondering opgenomen op de verplichte compensatie binnen het NNB, in het tweede lid.

Uitvoering

Het gaat er niet alleen om dat de compensatie wordt geregeld. Het is uiteraard belangrijk dat deze ook wordt uitgevoerd. Het publiekrechtelijk borgen van de uitvoering van de compensatie is onder andere mogelijk door aan de gewenste ontwikkeling binnen de verwijderde NNB de voorwaarde te verbinden dat deze alleen mag plaatsvinden als de compensatie ook feitelijk is gerealiseerd, binnen een daarvoor gestelde termijn en overeenkomstig het inrichtingsplan dat aan deze voorwaardelijke regels is gekoppeld. Naast een publiekrechtelijke regeling kan een privaatrechtelijke overeenkomst aanvullend van belang zijn. Het vereiste dat een omgevingsplan de uitvoering borgt, betekent dat de toelichting nadere informatie bevat over deze borging. Bijvoorbeeld rondom de financiële onderbouwing, het eisen van een bankgarantie, de wijze van toezicht door de gemeente op de uitvoering en dergelijke. Voor de uitvoering van de compensatie kan geen gebruik gemaakt worden van een subsidieregeling. De economische uitvoerbaarheid van de compensatie is daarom relevant. Overigens kan voor het beheer onder omstandigheden wel een beroep worden gedaan op een subsidieregeling.

Verantwoording compensatie

Om de noodzakelijke compensatie te onderbouwen en motiveren biedt het omgevingsplan dat de aantasting mogelijk maakt inzicht in de aspecten genoemd in het vierde lid. Dit gebeurt in de onderbouwing van het plan waarbij eventueel ook verwezen kan worden naar een in de bijlage opgenomen compensatieplan en het inrichtingsplan dat aan de planregels is gekoppeld.

De voorwaarden onder a tot en met c vragen informatie over de aantasting en de compensatie. De toelichting geeft concreet aan welk natuur(beheer)type wordt aangetast, hoe groot de oppervlakte van het aangetaste gebied is en welke natuurkwaliteiten hierbij verloren gaan, inclusief de gevolgen van versnippering en verstoring. Dezelfde gegevens worden ook gevraagd voor de locatie waar de compensatie plaatsvindt. Het gaat daarbij om de netto oppervlakte natuurwaarden die wordt aangetast en de netto oppervlakte te realiseren natuur in het compensatiegebied.

De kwaliteit omvat zowel de tijd die een natuurtype nodig heeft om tot optimale kwaliteit te komen als de functie die het natuurtype heeft binnen het lokale ecosysteem. In de natuur is sprake van complexe natuurlijke processen en verbanden. De bijdrage die een gebied levert aan instandhouding van natuurlijke processen en verbanden noemen we de functionaliteit. Het gaat dan over (landschaps-)structuren, biotische- en a-biotische omstandigheden. De kwantiteit betreft zowel de oppervlakte van het aangetaste gebied, de toeslag, als de oppervlakte die als gevolg van de aantasting niet meer optimaal kan functioneren. Te denken valt dan aan aantasting van oppervlakte door geluidsoverlast, verlichting, versnippering en verstoring. Bepaling van deze oppervlakte is maatwerk.

d. de termijn van uitvoering

In een tijdschema dat deel uitmaakt van de uitvoeringsovereenkomst, leggen partijen vast wanneer met de uitvoering van de compensatie wordt begonnen en wanneer deze dient te zijn afgerond.

e. inhoud en realisatie van de voorgenomen mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigeren houdt in dat nadelige effecten op de locatie van de aantasting worden beperkt. Dit kan gebeuren door een natuurvriendelijke inrichting, landschappelijke inpassing, planning van de werkzaamheden in het juiste seizoen e.d. Voorbeelden van mitigerende maatregelen zijn onder andere geluidschermen, wildviaducten, dassentunnels, beplanting, wijzigingen van grondwaterstand en aanleg van verbindingzones.

f. een beschrijving van het regulier beheer en het ontwikkelingsbeheer

Hiermee worden bedoeld het beheer in de eindfase, dus als de compensatiedoelen zijn gerealiseerd, en het beheer in de overgangsfase, waarin de compenserende maatregelen uitgevoerd worden. Verder moet worden gegarandeerd dat het beheer op een kwalitatief juiste wijze zal worden uitgevoerd. Dit kan zowel gebeuren door een instantie als door een particuliere terreinbeheerder.

Uitvoeringstermijn

De termijn van de realisatie van de natuurcompensatie is gekoppeld aan het onherroepelijk worden van het plan dat de inbreuk mogelijk maakt. Dit is reëel nu ook de aantasting vanaf het moment van onherroepelijk worden mogelijk is. Het is daarbij van belang dat het verschil tussen de planologische bescherming van de natuurcompensatielocatie als NNB of evz en de feitelijk ingerichte situatie zo kort mogelijk duurt vanwege:

- Het realiseren van de natuurdoelstellingen en afspraken die daarover zijn gemaakt met het Rijk;
- het toezicht op de uitvoering van de natuurcompensatie en het voorkomen van jarenlange toezichtstrajecten.

De uitvoering van het compensatieplan wordt uiterlijk binnen drie jaar na het onherroepelijk worden van het plan afgerond. Als een aantasting direct het leefgebied van een bedreigde soort ernstig en blijvend verstoort, moet er eerst een vervangende en door de soort in gebruik genomen biotoop zijn voordat met de aantastende ingreep mag worden gestart. Bij een zeer omvangrijke en zware compensatieplicht kan een langere termijn gehanteerd worden. Hierbij vragen wij inzicht in hoe de realisatie van de compensatie gedurende de gehele termijn is voorzien in een uitvoeringsprogramma.

Verantwoording

Titel: Oplegnotitie compensatieplan Bergsche Heide
Onderwerp: Een toetsing aan de provinciale regelgeving in het kader van natuur
Projectnummer: 51002190
Klant: Port of Bergen op Zoom BV
Referentienummer:
Versie: D2.0

Datum: 12-08-2022

Auteur: Luca Prins
E-mailadres: luca.prins@sweco.nl

Gecontroleerd door: Maikell Verkade
Paraaf gecontroleerd:

Vrijgegeven door: Maarten Mouissie
Paraaf vrijgegeven:

Document referentie: